

Alkotmánybíróság

1015 Budapest
Donáti u. 35-45.

Ügyszám: IV/00822/2022.

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Alulírott [REDACTED] mint az Utcajogász Egyesület [REDACTED]
[REDACTED] törvényes képviselője a következő

amicus curiae beadványt

terjesztem elő az Alkotmánybíróság előtt **IV/00822/2022.** számon folyamatban lévő, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 26. § (1) bekezdése alapján kezdeményezett alkotmányjogi panaszeljáráásban.

I. A beadványozó érintettsége

A beadványozó Utcajogász Egyesület hajléktalan és szegénységben élő emberek jogainak és érdekeinek érvényesítéséért dolgozik. Az Egyesület kiemelt célja, hogy a rossz anyagi körülmények között élő, eladósodott, lakhatási problémákkal küzdő polgárok számára is biztosított legyen a tisztességes eljáráshoz való jog, és anyagi lehetőségeiktől függetlenül elérhető legyen számukra is a jogi segítségnyújtás.

Ennek érdekében az Utcajogász Egyesület önkéntes jogászai tizenkét éve nyújtanak ingyenes jogi segítséget az érintettek számára személyes ügyfélfogadáson, e-mailben, valamint telefonon is, évente több mint ezer egyéni ügyben, szükség esetén ingyenes jogi képviseletet is vállalva.

II. Az alkotmányjogi panasz lényege

Az indítványozót a szabálysértési bíróság jogerős határozatában a Szabstv. 185. § (2) bekezdése szerinti koldulás szabálysértése miatt figyelmeztetésben részesítette. A hivatkozott rendelkezés szerint szabálysértést követ el, aki közterületen vagy nyilvános helyen olyan módon koldul, hogy a járóelőket, illetve a nyilvános helyen jelenlévőket pénz átadása céljából leszólítja.

Az indítvány szerint a Szabstv. 185. § (2) bekezdésének első fordulata Alaptörvénybe ütközik, mivel alapvető jogot korlátoz, a más alapvető jog vagy valamely alkotmányos érték védelme azonban nem igazolható, illetve a korlátozás meghaladja a feltétlenül szükséges mértéket és nem arányos az elérni kívánt céllal.

A korlátozott alapvető jog az Alaptörvény II. cikkében foglalt élethez és emberi méltósághoz való jog, valamint a VI. cikk (1) bekezdésében foglalt magánélethez való jog.

A szabálysértési eljárás és szankció olyan, az általános cselekvési szabadságba tartozó magatartást rendel büntetni, amely az elkövető megélhetéséhez szükséges források előteremtéséhez szükséges.

A szociális ellátások az indítvány érvelése szerint nem biztosítják a megélhetéshez szükséges forrásokat, egyrészt azért, mert a szigorú, érdemességi alapú feltételeknek gyakran még a súlyosan nélkülöző igénylők sem felelnek meg, másrészt azért, mert a megélhetési költségeket még azok számára sem fedezik minden esetben, akik jogosultak a támogatásra.

III. A belügyminiszter érvelése

A belügyminiszter egyrészt amicus curiae beadványban, másrészt pedig a IV/822-5/2022. számú végzésben foglalt kérdésekre adott válaszában fejtette ki álláspontját.

A miniszter az amicus curiae beadványban hivatkozik arra, hogy az egyének felelősséggel is tartoznak a társadalom felé, idézi a 19/2019. (VI. 18.) AB határozatot, melyben a testület kimondta, hogy *“az egyén az önrendelkezési joga gyakorlása során is úgy kell gyakorolja az alkotmányos jogát, hogy azzal mások alkotmányos joggyakorlását - a szükségesség-arányosság követelményrendszerének szem előtt tartásával - ne sértse.”*

Az érvelés felhívja a figyelmet arra is, hogy - állítása szerint - *“a koldulás jelensége a társadalom szubjektív biztonságérzetét vitán felül negatív irányba befolyásolja”,* mivel *“a zaklató jellegű koldulás megvalósítása esetén a célszemélynek nincs lehetősége kitérni, így nyilvánosan, akaratán kívül kényszerítik annak azonnali eldöntésére, hogy hajlandó-e pénzt adni vagy sem”,* továbbá megjegyzi azt is, hogy *“a koldulás szabálysértése a gyakorlatban magában hordozza az egyéb, a koldulással összefüggésben elkövetett szabálysértések megvalósításának lehetőségét (pl. garázdaság), fokozott veszélyét.”*

A miniszteri állásfoglalás elismeri, hogy a koldulás társadalmi jelensége szociális problémát is jelent, ugyanakkor kifejti azt is, hogy a szabálysértési tényállás megállapíthatósága szempontjából az elkövető szociális helyzete, rászorultsága nem releváns.

Az Alkotmánybíróság kérdéseire adott válaszában a miniszter a jogalkotói cél vonatkozásában a hatékony és gyors eljárási lehetőségek biztosítását, valamint a költséghatékonyt emelte ki. Külön levezetés nélkül állítja, hogy a szabályozás megfelel az Emberi Jogok Európai Egyezménye 8. cikkében megfogalmazott, a magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jog korlátozhatóságával kapcsolatos elveknek is, mivel az mások jogainak védelme érdekében szükséges. E körben a miniszter kifejti, hogy a *“közterületet rendeltetésének megfelelően használó más személyek közterületi nyugalomához és háborítatlanságához való jogát védi”* a koldulás szabálysértési tényállása, hasonlóan például a garázdaság vagy a csendháborítás tilalmához.

Az állásfoglalás részletesen bemutatja a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (Szt.) által biztosított pénzügyi és természetbeni ellátásokat, valamint az igénybe vehető szociális szolgáltatásokat.

IV. Az Utcajogász Egyesület álláspontja

1. Beadványozó előzetesen megjegyzi, hogy a miniszteri álláspont semmilyen adattal nem támasztja alá sem azt, hogy a szubjektív biztonságérzetre való negatív hatás megvalósulna, sem azt, hogy milyen összefüggés mutatható ki a más szabálysértések megvalósításával.

Beadványozó szerint a magánszféra tiszteletben tartása körében fontos különbséget tenni az életben maradáshoz szükséges javak megszerzésére irányuló cselekvési szabadság gyakorlása, és a koldulás által feltételezetten megzavart járókelők magánéletének védelme között. A miniszteri állásponttal szemben a közterületet használó emberek közterületi nyugalomához és háborítatlanságához való joga nem az Alaptörvényben biztosított alapjog.

Nem azonos kategória a közterületen, a járókelők leszólításával pénzt kérő koldulás és a zaklató jellegű koldulás sem. Az, hogy a leszólítás zaklatásnak minősül-e, elsősorban a megszólított járókelő szubjektív megítélésének kérdése, a szabálysértési tényállás azonban anélkül is megvalósul, hogy annak valódi sértettje lenne, vagy a leszólítás formája, tartalma sértő lenne.

A tényállás törvényi vélelmet állít fel, mely szerint mások akár udvarias leszólítása az utcán pénz átadása céljából zaklatásnak minősül, és minden esetben sérti a megszólított emberek nyugalomát.

Az Utcajogász Egyesület véleménye szerint a miniszteri válaszban említett, a közterület rendjét védő más szabálysértési tényállások alapvetően különböznek a koldulás vitatott tényállásától. A

garázdaság fogalmi eleme, hogy másokban megbotránkozást vagy riadalmat kelt. (170. § Aki olyan kihívóan közösségellenes magatartást tanúsít, amely alkalmas arra, hogy másokban megbotránkozást vagy riadalmat keltsen, szabálysértést követ el.) A csendháborítás tényállása esetén pedig szintén fogalmi elem mások nyugalmanak megzavarása, valamint az indokolatlanság is. (195. § (1) Aki lakott területen, az ott levő épületben, vagy az ahhoz tartozó telken, tömegközlekedési eszközön, továbbá természeti és védett természeti területen indokolatlanul zajt okoz, amely alkalmas arra, hogy mások nyugalma, illetve a természeti vagy a védett természeti értéket zavarja, szabálysértést követ el.) Ugyanakkor a koldulás 185. § (2) bekezdésében foglalt tényállása megvalósulásának nem feltétele sem az, hogy megbotránkoztatást, riadalmat keltsen (azaz a nyugalma megzavarja), sem az, hogy az indokolatlan legyen. A tényállás megvalósulása tehát számos esetben feltehetően semmilyen módon nem zavarja konkrét személyek jogainak gyakorlását. Ennek vizsgálatára a törvényi megfogalmazás azonban nem ad lehetőséget.

2. A szociális ellátások rendszere által biztosított támogatások tekintetében az Utcajogász Egyesület arra kívánja felhívni a t. Alkotmánybíróság figyelmét, hogy a pénzbeli ellátások alapját képező öregségi nyugdíjminimum összege 2008 óta változatlanul 28.500 forint.

A Szt. 33. § (2) bekezdése szerint akkor nem biztosított a megélhetés, ha a családnak az egy fogyasztási egységre jutó havi jövedelme nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 90%-át és vagyona nincs. A 25.650 forint összegű jövedelem nem biztosítja a létfenntartáshoz szükséges összeget. Ugyanakkor a megállapítható ellátások összege is a változatlan öregségi nyugdíjminimum összegéhez kötött, tehát - néhány kivételtől eltekintve - a segélyek összege is tizenharmadik éve változatlan.

Év	Fogyasztói árindex (%)
2008	106,1
2009	104,2
2010	104,9
2011	103,9
2012	105,7
2013	101,7
2014	99,8
2015	99,9
2016	100,4
2017	102,4
2018	102,8
2019	103,4
2020	103,3
2021	105,1

Adatok forrása: Központi Statisztikai Hivatal, A fogyasztóiár-index fogyasztási főcsoportok szerint és a nyugdíja fogyasztóiár-index [előző év = 100%], https://www.ksh.hu/stadat_files/ara/hu/ara0002.html

A hivatalos inflációs adatokkal számolva a Szt. szerint a “megélhetést biztosító” jövedelem a 2021. évre a 2008-ban meghatározott 25.650 forinthez képest 39.301 forint lenne, ha a jogalkotó a jogosultsági feltételeket hozzáigazította volna a fogyasztói árak emelkedésének mértékéhez.

Annak meghatározása, hogy a minimális szintű megélhetéshez mennyi jövedelemre van szükség, társadalompolitikai kérdés. A létminimumra vonatkozó számításokat tudományos módszerek alapján a KSH is végzett 2014-ig.¹

A KSH létminimum adatsoraiból megállapítható, hogy a létminimum összege már a 2008. évben is - családszerkezettől függően - legalább 44 000 forint volt, ami a 2014. évben, az utolsó közzétett adatok szerint közel 54 000 forintot tett ki, azzal, hogy ugyanezen időszak alatt például az egyedülálló felnőttek esetében 72 000 forintról 87 000 forintra növekedett. Ezen adatok azonban nem tükrözik a 2022. évben megnövekedett inflációt, amely a megélhetés költségeit tovább emelte.

Megállapítható tehát, hogy a pénzbeli ellátások rendszere még az egyéb jogosultsági feltételek fennállása esetén sem alkalmas az olyan kényszerhelyzetek kialakulásának elhárítására, amikor a súlyos nélkülözés miatt emberek kénytelenek embertársaik segítségét kérni.

Budapest, 2022. október 27.

Utcajogász Egyesület

---

¹ Központi Statisztikai Hivatal, Létminimumértékek (1990–)

Forrás: http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_zhc011.html?lang=hu